

Saulaine

Kad es redzu Tavas debesis, Tavu roku darbu, mēnesi un zvaigznes, ko Tu esi radījis, kas gan ir cilvēka bērns, ka Tu viņu uzlūko? Ps. 8:4-5

Pat ārpus Kanadas robežām latviešiem ir pazīstams Saulaines vārds. Tuvi un tāli ciemiņi, mazi un lieli ir priecājušies par Saulaines skaisto dabu, tās mieru un klusumu. Notavasagas krastos, ielejā, kuŗu no pārējās apkārtnes norobežo mežu ieloki, izveidots latviešu ciemats. Te jau 46 gadus diendienā skan latviešu valoda, te esam atraduši mieru, atpūtu un prieku, te varam audzināt bērnus latviskumā.

Toronto Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudze bija pirmā visā pasaulē, kas trimdā ieguva savu lauku īpašumu. Trimdinieki gandrīz visi ir apmetušies pilsētās, bet mūsu saites ar lauku dzīvi arvien vēl ir stipras. Tikai lauku klusumā un dabas skaistumā rodams miers un dvēseles līdzsvars. Bet vēl vairāk lauku veselīgie dzīves apstākļi nepieciešami pilsētas bērniem. Sv. lāņa draudze saprata vasaras nometnes lielo nozīmi arī latviskajā audzināšanā. Kad tā ar bij. Latvijas ģenerālkonsula R. Braisona starpniecību saņēma no Noksas (Knox) presbiteriāņu baznīcas piedāvājumu pirkt šo lauku īpašumu, draudze saprata tā nozīmi un izmantošanas iespējas. Tādēļ lēmums pirkt Saulaini bija vienbalsīgs, un 1952. gada 6. jūlijā to iesvētīja un nodeva draudzes un visas latviešu sabiedrības lietošanā.

1952. gada pavasarī draudze par 3000 dol nopirka 73 akus zemes un meža Notavasagas labajā krastā kopā ar 3 mājiņām, šķūni un 4 vasaras mājiņām. 1961. gada rudenī Saulaines teritoriju paplašināja, iegādājoties par 7000 dol. vēl 179 akus zemes upes otrā krastā. Tā tagad Saulaines kopīgā platība ir 252 akri.

Kad draudze nopirka Saulaini, tā bija nolaistā stāvoklī. Tūlīt vajadzēja sākt tīrīšanas un remonta darbus. Čaklā darbā, pērkot vienīgi materiālus, visas telpas ātri bija sapostas ciešamā stāvoklī, lai varētu uzņemt atpūtas meklētājus. Sākuma gados, kad tautiešiem vēl bija maz citu iespēju, brīžiem radās grūtības visu vasarnieku uzņemšanā. Katru gadu Saulaine arvien vairāk tika uzposta, telpas paplašinātas un uzlabotas. Še jāuzsver, ka gandrīz visi darbi agrāk tika veikti talku kārtībā, pašiem īpašuma pārvaldes locekļiem, protams, strādājot viscītīgāk un visvairāk. 1953. gada vasarā Saulainē dzīvoja arī tagad mirušais dziedonis Jānis Niedra. Vēl tagad

staigājam pa viņa iztīrīto un paplašināto taku gar upes malu augšpus peldētavas. Jaunbūves iesāka 1955. gadā ar jaunu 8 istabu vasaras māju. Atzīmējot Saulaines 10 gadus, uzcēla arī jaunu virtuvi. Tomēr pats lielākais darbs bija jaunās bērnu nometnes mājas būve. Ar to doti ērti, droši un veselīgi nometņošanas apstākļi visai vasarai. Šo divstāvu ēku iesvētīja un nodeva lietošanai 1965. gada jūlija sākumā. Apakšstāvā ir spēļu un sanāksmju telpas, mazgātavas, dušas ar siltu ūdeni un noliktava, kurā atrodas arī ūdens sūkņis un sildītājs. Augšstāvā ir vadības telpas, ambulance un guļamistabas. Ēkā samērā ērti var novietot 100 nometņotāju.

Arī pēc jaunās nometnes mājas uzcelšanas visjaunākie bērni dzīvoja tai blakus vecā koka mājā, kas bija iesaukta par Putnu salu. Ar laiku arī šī māja bija nokalpojusi savu laiku un mazajiem "putniņiem" vajadzēja plašāku un ērtāku telpu. Vecā māja tika nojaukta un 1979. gadā tās vietā nometnes mājas galā tika uzcelta pieskaņota jaunā Putnu sala. Tanī bez plašām telpām mazajiem bērniem atrodas arī ambulance un apakšstāvā 6 "moteljiem" līdzīgas telpas vasarniekiem un mācītājam.

Agrāk uzceltās koka dejas grīdas vietā tagad izbūvēts betonēts laukums kalna nogāzē, kuŗu var izmantot arī kā tenisa un basketbola laukumu. Lejas pļavā bērniem izveidots sporta laukums, bet kalnā pie nometnes sagādātas dažādas vingrošanas un spēļu ierīces.

TELŠU PILSĒTA SAULAINĒ Sākuma gados Saulaines apmeklētāji vasaras mēnešos cēla teltis upmalā, kur pavadīja nedēļas nogales un atvaļinājumus. Vakaros kurināja ugunskurus, līksmojās un dziedāja. Telšu pilsētā bija pat apzīmētas ielas ar Latvijas pilsētu un Rīgas ielu nosaukumiem. Visiem, kas vēlējās pārnakšņot telpās, Lielās mājas istabās vietas nepietika. Tad liela piekrišana radās šķūnim, kur uz smaržīga siena paklāja, bieži gan saspiestiem kā silķēm, visi atrada sev naktsmājas un bija priecīgi.

Valdemārs Grasmanis

Saulaines pārvaldes priekšnieka G. Taņņa ierosinājumā 1974. gadā arhitekts N. Sebris izstrādāja Saulaines izbūves plānu nākamajiem 10 gadiem. Viens no tā lielākajiem projektiem bija šķūņa pārbūve, dodot jaunas sarīkojumu un sadzīves telpas. Daudz darīts arī Saulaines izdaiļošanai un ērtību pavairošanai. Lielā mērā tas panākts ar talcinieku atsaucību un ziedojumiem. 1975. gadā vien Saulaines

uzlabošanai tika izdoti gandrīz 33,000 dolari. 1998. gadā izdoti ap 100,000 dolari Lielās un Saimnieka mājas uzlabošanai.

Sākot ar 1960. gadu, Saulainē sev vasaras mājas ceļ tie draudzes locekļi, kas ieguvuši nomā pārvaldes iemērītos apbūves gabalus. Tā Saulaines visaugstākā kalnā meža vidū šais gados izveidots glīts vasarnīcu rajons ar vairāk nekā 30 mājām. Dažas mājas uzceltas arī upes kreisajā krastā. Daļa māju, kuŗu īpašnieki iecerējuši mūža novakari pavadīt Saulainē, būvētas tik pamatīgi, ka piemērotas arī ziemas dzīvei.

Viens no galveniem iemesliem Saulaines iegādei bija rūpes par bērnu kristīgu un latvisku audzināšanu, radot vietu vasaras nometnēm. Jau pirmajā gadā Latviešu sporta apvienība Kanadā noorganizēja divu mēnešu bērnu un jauniešu nometni. Sākot ar 1953. gadu, katru gadu jūlijā un augustā Saulaines pārvalde pati organizē bērnu nometni. Sākuma gados teltis varēja aizņemties no Kanadas armijas. Vēlāk Saulaines pārvalde iegādājās visu nepieciešamo nometnes inventāru, bet tā lielie atjaunošanas izdevumi, kā arī neērtības, kuŗas sagādāja dzīve teltīs lietainā un aukstā laikā, mudināja izšķirties par nometnes mājas būvi. Tagad dzīves apstākļi Saulainē ir līdzīgi labākajām kanadiešu nometnēm.

Par spīti priekšzīmīgi iekārtotai nometnei skaits bija ļoti liels. Tam samazinoties, nometni, kas ilga 6 nedēļas, katru nedēļu izmantoja ap 50 bērnu, kaut gan tās kapacitāte ir vairāk kā divkāŗša.

Nometnes galvenie vadītāji (secības kārtībā) ir bijuši: T. Krūka, A. Freibergs, A. Bāliņš, V. Šuriņš, M. Pone un M. Lorbergs. Vēlākos gados arvien vairāk vadītāju nācis no agrāko nometnotāju vidus, starp tiem Latvijas goda konsuls Kanadā Dr. Guntis Siliņš un pašreizējais Latvijas vēstnieks Jānis Lūsis. Putnu salā pēdējos gados vadītājas ir Elga Ozoliņa-Krasta, Ilze Villere, Margarita Gaiķe un citas. Vadītāju palīgi pa lielākai daļai nākuši no jaunās paaudzes vidus, kas sagatavojušies jaunatnes organizācijās un vadītājuursos. Pa laikam nometnē strādājuši draudzes mācītājs, māc. M. Ozoliņš, skolotāji un jaunatnes organizāciju vadītāji.

Nometnotāju skaitam tālāk samazinoties, sākot ar 1993. gadu nometne darbojās tikai 4 nedēļas, bet šai jubilejas gadā bērnu nometne darbojās tikai 2 nedēļas. Vēl

1989. gadā nometņotāju kopskaits bija 103, bet kopš tā laika tas vēl vairāk samazinājies.

Tagad nometnes vadītāji nāk tikai no jaunākās paaudzes, kas paši agrāk bijuši nometņotāji Saulainē.

Lielu svētību Saulaine nesusi arī pieaugušajiem, kas nevēlas vai arī nevar atļauties savu atvaļinājumu pavadīt dārgās vasarnīcās un kūrvietās. Še kopā ar vecākiem, bet vēl biežāk ar vecmāmiņām ir uzturējies labs skaits bērnu arī arpus tiešas nometnes. Viņi visi var izmantot Saulaines koptaldu, par kuŗu gādā izdarīgās un čaklās saimnieces.

Saulainē notikuši daudz un dažādi sarīkojumi: svētdienas skolas ziemas prieki, skautu un gaidu nometnes, brīvdabas izrādes, koncerti, bērnu svētki, draudžu dienas un garīgi kursi, kā arī gadskārtejā līgošana Jāņos. Toronto tuvums un ērtās telpas uz Saulaini aicina organizācijas īpašos sarīkojumos. Peldēšanās un makšķerēšanas cienītāji vienmēr atceras Notavasagu Saulaines robežās.

*SAULAINĒ MAN LABI KLĀJAS! Mans vārds ir Pēteris Māliņš. Šis ir mans sestais gads Saulaines nometnē. Pagājušajā nedēļas nogalē bija mūsu 40 gadu jubilejas balle. Sestdienas vakarā mums bija ugunskurs. Visinteresantākais priekšnesums bija Siliņa kunga tēlojums. Viņš bija pārgērbies kā ievainots vadītājs. Pēc ugunsкура bija lielā jubilejas balle. Es nekad nebūtu domājis, ka būs tik daudz nometņotāju un vadītāju Saulainē. Pirms es beidzu, man ir vēl viena lieta sakāma:
Saulainē man labi klājās!
Pēteris Māliņš ("Saulziņas", 1991. gadā)*

Ipašuma pārraudzībai un vadībai draudzes padome no sava vidus izrauga Saulaines pārvaldi, kuŗas locekļi šim darbam veltījuši neskaitāmas stundas, ne tikai " pārvaldot", bet vēl vairāk strādājot pie Saulaines uzpošanas, jaunbūvēm un remontiem. Viņiem un dažiem regulāriem talciniekiem jāpateicas par to Saulaini, kādu to tagad redzam. Nav iespējams aprēķināt summu, kuŗa 46 gados ieguldīta Saulainē darbā un materiālos. Pēdējos gados Saulaines budžets ir bijis ap \$80,000, bet dažus gadus pat pāri par \$100,000.

Pirmais Saulaines pārvaldes priekšnieks jeb, kā agrāk apzīmēja, Saulaines administrātors bija māc. A. Lūsis. Viņam šai amatā sekojuši J. Rolavs, A. Atteka, A. Vanags, E. Buka, A. Dobelis, A. Lucs, A. Gaiķis, G. Tannis, L. Kinstlers, A. Brencis, V. Grasmanis, bet tagad atkal G. Tannis.

Visu gadu Saulainē dzīvo un strādā tas pārznis, kam ar laba saimnieka vērienu jārūpejas par Saulaines un tās iemītnieku labklājību. Saulaines pārziņi tās pastāvēšanas laikā ir bijuši: J. Lūsis, P. Rudzītis, A. Jaunzemis, E. Liepiņš, A. Freibergs, R. Rukšāns, J. Dravnieks, I. Ozols, T. Muchks, U. Fogels, P. Jekums, M. Pauders, bet tagad I. un R. Urdziņi.

Sākuma gados brīvdabas dievkalpojumi tika noturēti vairākās vietās nometnes teritorijā. Pēc Brīvdabas cīnītāju pieminekļa uzcelšanas tie parasti notika tur, bet pēdējā laikā arī Saules šķūnī. Deviņdesmito gadu sākumā sāka veidot brīvdabas baznīcu pieminekļa kalna pakajē. Tās izbūvi pabeidza 1996. gadā. Tanī ir arī akmeni kalta piemiņas zīme archibiskapam Arnoldam Lūsim.

Četrdesmit sešu gadu pieredze apstiprina, ka lēmums pirkt Saulaini bijis pareizs un laimīgs. Kaut tās izveidošanai vajadzējis daudz darba un rūpju, Saulaine kļuvusi par mūsu dzīves nepieciešamu un neatņemamu daļu. Tanī atrodam nevien atpūtu un prieku, bet Saulaine ir stiprinājusi mūsu kopību. Tā aicina kopīgā darbā, atpūtā un priekos. Saulainē lūdzam Dievu un pieminam savu dzimteni un visus cīnītājus, kas atdevuši dzīvību par tautas brīvību. Saulainē audzinām mūsu jaunatni ticībā un dievbijībā.

(1998. gadā)